

Отже, функціонування суду присяжних в Україні має свою особливу організаційно-правову форму та викликає інтерес вітчизняних дослідників, які тлумачать питання ефективності його функціонування. Законодавцем було проведено значну роботу у сфері будівництва інститутів судової влади, проте практика розгляду кримінальних справ у суді присяжних в Україні доводить, що існує прогалина у законодавчому регулюванні таких питань, як розмежування компетенції між професійними суддями і присяжними, здатність присяжних здійснювати правосуддя взагалі та можливість об'єктивного вираження волевиявлення народу через окрему позицію лише трьох осіб, щодо яких не висувається вимог щодо їх мінімальної обізнаності у сфері права, матеріального чи службового становища, враховуючи те, що всі зазначені фактори прямо чи опосередковано впливають на неупередженість присяжного при відправленні правосуддя.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
4. Юревич І.В., Мхітарян Л.Е. Врегулювання конфлікту інтересів у суді: антикорупційні засади та етичні аспекти. *Форум права*: веб-сайт. URL: <https://zenodo.org/record/1206225#.XmAiAyEzbIU>.
5. Владимиров Л.Є. Вчення про кримінальні докази: репр. видання. Київ: Вид. Паливода А.В., 2010. 400 с.
6. Судом присяжних винесено виправдувальний вирок. *Закон і бізнес*: веб-сайт. URL: https://zib.com.ua/ua/49273-sudom_prisyazhnih_vineseno_vipravduvalniy_virok.html.

УДК 343.918(043.2)

Дроншкевич Є.О., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Грекова Л.Ю., асистент

ДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КІБЕЗЛОЧИНЦЯ

В епоху інформаційного суспільства інформаційні й телекомунікаційні технології охопили майже всі сфери життєдіяльності суспільства й держави. Сфера злочинів у глобальній комп'ютерній мережі є найбільшою, порівняно з іншими видами злочинів, серед яких торгівля

наркотиками та зброєю [1].

Основним міжнародним нормативно-правовим актом, що регламентує деякі аспекти щодо вчинення злочинів через комп'ютеризовані системи, гаджети та інші пристрої є Конвенція про кіберзлочинність від 07.09.2005 р. Цей документ визначає пріоритети держав у сфері боротьби з кіберзлочинністю. Терміном, що позначає суб'єкта вчинення злочину згідно з частиною 3 статті 22 Конвенції про кіберзлочинність, є правопорушник.

Серед вчених, що досліджували питання поділу на категорії суб'єктів кібернетичних злочинів можна назвати П. Біленчука, В. Прохоренко, А. Старовойтова, Д. Жукова, К. Функ, М. Гарнаєва та інших вчених.

Звертаючись до визначення поняття кіберзлочинності ми приділяємо особливу увагу трактуванню О.А. Севідова, який стверджує, що кіберзлочинність – це злочинність у так званому віртуальному просторі, який можна визначити як змодельований за допомогою комп'ютера інформаційний простір, у якому знаходяться відомості про осіб, предмети, факти, події, явища і процеси, представлені в математичному, символічному чи будь-якому іншому вигляді які знаходяться в процесі руху по локальних і глобальних комп'ютерних мережах, або відомості, що зберігаються в пам'яті будь-якого фізичного або віртуального пристрою, а також іншого носія, спеціально призначеного для їх зберігання, обробки та передачі [3]. Вчений наголошує, що сформульоване визначення відповідає рекомендаціям експертів ООН, позиція яких ґрунтується на тому, що терміну кіберзлочинність відповідає будь-який злочин, який може здійснюватися за допомогою комп'ютерної системи або мережі, в рамках комп'ютерної системи або мережі чи проти комп'ютерної системи або мережі.

Сьогодні кіберзлочинність включає в себе велике різноманіття складів злочинів, внаслідок чого виникає потреба у детальній криміналістичній класифікації злочинців у даній сфері.

При з'ясуванні суті терміну «Хакер» ми звернули увагу на визначення явища хакерства, наведене, наприклад, А.О. Варналієм та О.Г. Єсіною, які зазначили, що хакерство являє собою дії з експлуатації комп'ютерних мереж способами, що визначені законодавством про кримінальну відповідальність як злочини, за допомогою спеціального програмного забезпечення [4, с. 107]. Тоді, продовжуючи думку, логічним буде припустити, що хакером вони назвали б особу, яка експлуатує комп'ютерні мережі у злочинний спосіб, використовуючи знання щодо програмного забезпечення.

Але О.В. Обухова, досліджуючи проблематику хакерства зазначає, що хакерство є явищем неоднозначним і багатоплановим. Тому, незважаючи на стереотип, який склався у поглядах на це явище, хакерство може розумітися не тільки як комп'ютерне піратство, а самоідентифікація

хакерів різко відрізняється від усталеної думки в суспільстві про їх асоціальну поведінку [7, с. 33].

Хакери можуть займатися різними видами діяльності, і, крім асоціальної (яка найчастіше є злочинною), властивої «чорним» і частково «сірим» хакерам, існує і їх інша, соціальна діяльність, будь то безкорислива допомога, альтруїзм, співпраця, тобто дії і вчинки, які розглядаються в суспільстві як направлені на благо.

Проте, на сучасному етапі, в широкому побутовому розумінні терміном «Хакер» визначається, приміром, на інтернет-порталі Wayback Machine лише особа, що намагається отримати несанкціонований доступ до комп'ютерних систем, як правило з метою отримання секретної інформації [5]. Говорячи інакше, намагається вчинити один із злочинів, передбачений, наприклад, розділом 16 Кримінального кодексу України.

Вчений П. Біленчук за метою та сферою злочинної діяльності комп'ютерних злочинців поділяє на:

– хакерів (спеціалізуються на здійсненні втручань до комп'ютерних систем та баз даних, маючи на меті нематеріальні цінності у вигляді емоційного задоволення);

– крєкерів (спеціалізуються на викраденні інформації та подальшому її викривленні);

– фрікерів (спеціалізуються на використанні телефонних систем як знарядь вчинення кіберзлочинів);

– колекціонери (спеціалізуються на збиранні персональних даних та інформації, що становить банківську, державну, військову таємницю);

– кіберплути (спеціалізуються на вчиненні крадіжок та грабежів через мережу Інтернет);

– пірати (спеціалізуються на виготовленні вірусів, що впроваджуються до операційних систем через неліцензійне програмне забезпечення) [6].

Таким чином, комп'ютерний злочинець являє собою суб'єкта вчинення кіберзлочинів, що використовує для досягнення своїх протиправних цілей не лише комп'ютерні системи, а й інші приладдя, такі як деталі самого комп'ютеру, пристрій як об'єкт цивільних правовідносин у сфері купівлі-продажу та інші. Об'єктом вчинення злочинів комп'ютерних злочинців можуть виступати не тільки кіберпродукт і комп'ютерні технології, але й недоторканість особи, і життя та здоров'я особи, і навіть статєва недоторканість.

Література

1. Кіберзлочини: розділ офіційного сайту організації «Інтерпол». URL: <https://www.interpol.int/Crimes/Cybercrime>

2. Конвенція про кіберзлочинність від 07 верес. 2005 р. № 2824-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 5-6. Ст. 71.

3. Криміналістична класифікація суб'єктів кіберзлочинів та їх особливості:

наукова стаття. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/553/Aktualni%20pytannia%20rozsliduvannia%20kiberzlochyniv_Materialy%20konferentsii_2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y

4. Варналій А.О., Єсіна О.Г. Інформатика та інформаційні технології: матер. студ. наук. конф, 20 квіт. 2015 р. Одеса: ОНУ, 110 с.

5. Інтернет-портал Wayback Machine URL: https://web.archive.org/web/20150402105427/http://mars.tekkom.dk/cisco/ccnp2/ch5/5_1_1/index.html

6. Питання соціальної та криміналістичної характеристики комп'ютерних злочинців. URL: <http://www.crime-research.ru/library/Bilen3.htm>

7. Обухова Е.В. Культурна соціалізація та самоідентифікація хакерів: автотеферат дис. ... канд. соціологіч. наук: 22.00.06. Москва. 2004. 190 с.

УДК 344.131(043.2)

Дякун І.Р., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Лисько Т.Д., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ

В узагальненнях судової практики з цієї категорії справ зазначається, що застосування судами законодавства про відповідальність за військові злочини свідчить про наявність проблем, що виникають при кваліфікації протиправних дій, а їх неоднакове вирішення спричиняє судові помилки [4]. І саме тому доцільним є розкриття системи військових злочинів із зазначенням особливостей видових об'єктів груп юридичних складів злочинів, що і утворюють цю систему.

Систематизація військових злочинів здійснюється за різними критеріями, і найчастіше зустрічається розподіл за об'єктом злочину. Серед різноманіття класифікацій можна зустріти невелику кількість вчених, які виділяють критерій видового об'єкта складу злочину як основу для систематизації. На нашу думку, цей критерій є найбільш цікавим та унікальним, що є важливим для детального розподілу на групи близьких за змістом злочинів. Так, проаналізувавши наукові праці вчених щодо системи злочинів, вважаємо за доцільне запропонувати таку класифікацію військових злочинів за видовим об'єктом:

1. Злочини проти порядку підпорядкованості і дотримання військової честі, відповідальність за які передбачена ст.ст. 402-406 КК України. До них можна віднести непокору, невиконання наказу, погрозу або насильство щодо начальника та інші передбачені статтями злочини. Видовим об'єктом цієї групи військових злочинів слід вважати порядок підпорядкованості та дотримання військової честі [2].

2. Злочини проти порядку проходження військової служби (ухилення від військової служби), видовим об'єктом яких є порядок проходження

військової служби. Це склади злочинів, передбачені ст.ст. 407-409 КК України, і, зокрема, дезертирство самовільне залишення військової частини або місця служби та ухилення від військової служби шляхом самокалічення чи іншим способом.

3. Злочини, що посягають на порядок користування військовим майном і технікою, відповідальність за які передбачена ст.ст. 410-413, 428 КК України. Видовим об'єктом цієї групи військових злочинів є врегульований спеціальним законодавством порядок користування військовим майном і технікою. До цієї групи належать умисне знищення або пошкодження військового майна, втрата військового майна, залишення гинучого військового корабля та інші передбачені в зазначених статтях злочини [3, с. 957-958].

4. Злочини проти порядку поведження зі зброєю, небезпечними речовинами і предметами та експлуатації військової техніки, видовим об'єктом яких є порядок поведження із засобами підвищеної небезпеки. Так, у ст.ст. 414-417 КК України передбачена кримінальна відповідальність за порушення правил поведження зі зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення, порушення правил водіння або експлуатації машин, порушення правил польотів або підготовки до них, порушення правил кораблеводіння.

5. Злочини проти порядку несення спеціальних служб, передбачені в ст.ст. 418-421 КК України. Видовим об'єктом цієї групи злочинів є правовідносини, що регулюються статутними правилами несення військової служби. До цієї групи належать порушення статутних правил несення прикордонної служби, внутрішньої служби та інших спеціальних служб.

6. Злочини проти порядку збереження військової таємниці, передбачені тільки ст. 422 КК України, яка передбачає кримінальну відповідальність за розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, або втрату документів чи матеріалів, що містять такі відомості [1, с. 48-49].

7. Військові посадові злочини, зокрема, недбале ставлення до військової служби, бездіяльність військової влади та інші злочини, передбачені ст.ст. 425-426-1 КК України. Видовим об'єктом цієї групи злочинів є управлінська діяльність у Збройних Силах України.

8. Злочини проти порядку несення військової служби в бойовій обстановці і в районі воєнних дій, передбачені ст.ст. 427, 429, 432 КК України, видовим об'єктом яких є порядок несення військової служби в умовах бойової обстановки. Це, зокрема, здача або залишення противнику засобів ведення війни, самовільне залишення поля бою або відмова діяти зброєю і мародерство [3, с. 1008-1012].

9. Добровільна здача в полон та злочини, що вчиняються в полоні,

видовим об'єктом яких є порядок виконання військовослужбовцем, військового обов'язку в умовах полону. До цієї групи належать добровільна здача в полон і злочинні дії військовослужбовця, який перебуває в полоні, відповідальність за які передбачена в ст.ст. 430 і 431 КК України.

10. Злочини проти законів та звичаїв війни, видовим об'єктом яких є загальноприйняті норми ведення війни. У ст.ст. 433-435 КК України передбачена відповідальність за насильство над населенням у районі воєнних дій, погане поводження з військовополоненими, незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала та зловживання нею [2].

Визначення системи військових злочинів має важливе теоретичне і практичне значення, оскільки дає можливість не тільки впорядковувати їх як відносно чітку, логічно узгоджену систему, а й більш чітко і повно встановити найбільш суттєві риси, які їм притаманні і якими вони відрізняються одне від одного та від суміжних (невійськових) злочинів.

Література

1. Бугаєв В.А. Військові злочини та покарання: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2003. 190 с.
2. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 03.04.2020 р.).
3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 1064 с.
4. Практика застосування судами законодавства про військові службові злочини: узагальнення Верховного Суду України від 01 січ. 2002 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n2002700-02> (дата звернення: 03.04.2020 р.).

УДК 343.346.2(477)(043.2)

Загороднюк В.В., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Сисоєва В.П., к.ю.н., доцент

СТАН СП'ЯНІННЯ ВОДІЯ ПРИ ВЧИНЕННІ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 286 КК УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЕРХОВНИМ СУДОМ

Колегія суддів Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду передала на розгляд Великої Палати Верховного Суду кримінальне провадження, матеріали якого містять виключну правову проблему, вказавши на необхідність вирішення такого питання, як вчинення злочину у стані алкогольного сп'яніння є саме об'єктивною стороною складу злочину, передбаченого ч. 2 ст. 286 Кримінального кодексу України (далі